

UNGARIA

Sistemul de securitate socială

În ceea ce privește prestațiile de securitate socială și instituțiile administrative implicate în sistem, Ungaria a adoptat clasificarea stabilită pe baza definițiilor în vigoare în Uniunea Europeană. Sunt utilizate, deci, următoarele noțiuni : protecție socială,, asigurare socială, asistență socială.

Protecția socială, cea mai cuprinzătoare dintre aceste noțiuni, include toate formele de sprijin social. Se sprijină pe 2 piloane : prestațiile de securitate socială și asistența socială.

Protecția socială include trei categorii de prestații : prestațiile de asigurare, prestațiile universale și asistența socială, care sunt : boală și maternitate, handicap și invaliditate, prestații datorate în caz de șomaj, prestații de bătrânețe (pensii sau asimilate), prestații de urmaș, prestații familiale, prestații sociale.

Noțiunea de securitate socială cuprinde cele trei tipuri de prestații, după cum urmează : prestațiile de asigurare socială, prestațiile universale bazate pe drepturi subiective și prestațiile speciale fără contribuție care completează sau înlocuiesc prestațiile din celelalte două categorii.

În Ungaria, asigurarea socială este obligatorie și principiul sau de bază este cel al solidarității și asigurării (astfel sunt : asigurarea de boală, asigurarea de pensie și asigurarea de șomaj). Prestațiile universale sunt datorate independent de asigurarea prealabilă a persoanelor care îndeplinesc condițiile legale (ca de ex. prestațiile familiale). Prestațiile speciale nu sunt supuse contribuției, ca de ex. renta de bătrânețe sau de invaliditate.

Noțiunea de asistență socială cuprinde ajutoarele acordate în principal persoanelor care sunt în nevoie și prestațiile sociale, altele decât cele acordate în cadrul securității sociale. Alocațiile financiare cuprind alocațiile de tranziție, alocațiile sociale normale sau alocațiile de îngrijire. Prestațiile sociale privesc plasamentele în diferite instituții, ajutorul la menaj. Diferitele sub-regimuri ale protecției sociale sunt administrate de către diferite instituții ungare. Organismele centrale guvernamentale și organismele responsabile pentru implementare sunt : Ministerul Sănătății (*Egészségügyi Minisztérium*), Ministerul muncii și afacerilor sociale (*Szociális és Munkaügyi Minisztérium*), Ministerul Finanțelor (*Pénzügyminisztérium*), Casa Națională de Asigurări de Sănătate (*Országos Egészségbiztosítási Pénztár*), Direcția Generală Națională de Asigurări de Pensie (*Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság*), Oficiul de Muncă și afaceri sociale (*Foglalkoztatási és Szociális Hivatal*), Trezoreria Maghiară (*Magyar Államkincstár*) și instituțiile guvernamentale locale.

Asigurarea de șomaj

Două tipuri de prestații de șomaj pot fi solicitate în Ungaria : alocația pentru șomerul în căutare de lucru și asistență/ajutor pentru șomerul în căutare de lucru

În plus, șomerul este îndreptățit la rambursarea cheltuielilor și are la dispoziție diferite instrumente pe piața activă a muncii.

Alocația de șomaj poate fi cerută de oricine este în căutare de lucru și care timp de 4 ani anterior de a deveni șomer, a fost angajat cel puțin 365 zile, nu a solicitat o pensie de invaliditate sau accident de muncă și nu primește indemnizație de boală, care dorește să lucreze dar propriile căutări a unui loc de muncă nu au avut succes și căruia centrul de ocupare a forței de muncă nu i-a putut oferi un loc de muncă adecvat.

Plata alocației de șomaj este împărțită în două părți. Prima etapă este perioada care durează până la jumătatea perioadei de plată, dar nu mai mult de 91 de zile, iar cea de-a doua etapă este perioada ce urmează (dar nu mai mult de 179 de zile). Cuantumul alocației de șomaj este calculat luând ca bază venitul mediu obținut în ultimele patru trimestre anterioare intrării în șomaj. Cuantumul alocației reprezintă 60% din suma de bază plătită în prima etapă, dar nu mai mult de 78600 forinți. Cuantumul

alocației în a doua etapă este 60% din salariul minim obligatoriu net din ziua în care șomerul este îndreptățit la plata alocației de șomaj (în mod curent 39300 forinți).

La expirarea perioadei de alocație de șomaj, există alte posibilități de solicitare de prestații : la solicitarea șomerului se poate acorda asistența de șomaj dacă acesta îndeplinește condițiile pentru alocația de șomaj în privința perioadei de asigurare, alocația de șomaj i-a fost furnizată timp de 180 de zile, alocația a expirat și cererea a fost depusă în 30 de zile de la terminarea plății alocației de șomaj.

Asistența/ajutorul de șomaj este, de asemenea, acordată dacă șomerul a lucrat cel puțin 200 de zile peste perioada de 4 ani precedând intrarea în șomaj, dar acesta nu a putut solicita alocația de șomaj sau, în timpul perioadei de depunere a cererii, avea cel puțin 5 ani înainte de data limită de solicitare a unei pensii de bătrânețe, și, a solicitat alocația de șomaj pentru cel puțin 140 de zile și alocația a expirat. Cuantumul ajutorului de șomaj este 40% salariul minim obligatoriu net la momentul prezentării cererii(26200 forinti).

Îndeplinirea serviciilor legate de acordarea prestațiilor de șomaj cad sub jurisdicția instituțiilor locale ale Serviciului de Stat pentru Ocupare (serviciile locale de ocupare - "ÁFSZ"). Persoana în cauză trebuie să se prezinte la serviciul local de ocupare din raza domiciliului său și să depună cererea împreună cu documentele justificative.

Asigurarea de boală

Asigurarea de boală deschide dreptul la prestații în bani și în natură. Prestațiile în bani sunt indemnizațiile zilnice de boală, indemnizațiile de boală din accident, alocațiile de accident. Asiguratul a cărui asigurare este în curs și care a fost declarat în incapacitate de muncă de către medicul său curant ca urmare a unei boli, poate primi indemnizația zilnică de boală. În timpul primelor 15 zile de incapacitate de muncă asiguratul beneficiază de concediu medical. Pe durata concediului medical, salariatul primește de la angajator o remunerație de 80% din indemnizații de absență. Această remunerație este supusă plății contribuțiilor obligatorii și impozitării.

Asiguratul beneficiază de concediu medical și va primi indemnizația zilnică de boală începând din ziua următoare datei de expirare a concediului de boală. Indemnizațiile zilnice de boală sunt acordate începând din ziua următoare de la expirarea concediului de boală și până la sfârșitul incapacității de muncă atestată de un medic, dar maximum

- a) un an în cazul unei perioade de asigurare și după încetarea acesteia timp de 90 zile;
- b) pentru perioada de alăptare și îngrijire a copilului până la vârsta de 1 an ;
- c) pentru îngrijirea unui copil cu vârsta între 1 an și 3 ani, 84 de zile calendaristice pe an, pe copil ;
- d) pentru îngrijirea unui copil între 3 și 6 ani, 42 de zile calendaristice pe copil și 84 zile în cazul părinților celibatari ;
- e) pentru îngrijirea unui copil între 6 și 12 ani, 14 zile calendaristice pe an și per copil și 28 zile calendaristice în cazul părinților celibatari. În funcție de perioada de asigurare, cuantumul indemnizațiilor de boală se poate ridica la 60 sau 70% din venitul profesional mediu zilnic.

Prestațiile de accident sunt următoarele : indemnizații pentru boală de accident, alocații de accident, prestații de sănătate de accident. Dreptul la prestațiile de accident este deschis de evenimentele cauzate de accidentele de muncă. În interesul tinerilor care sunt la începutul carierei profesionale este prevăzut ca angajații sub 18 ani, ca și persoanele care au dobândit calitatea de asigurat (adică au încheiat un contract de muncă) cel puțin 180 zile de la sfârșitul studiilor și care până la prima zi de incapacitate de muncă aveau asigurare continuă, au dreptul la indemnizații zilnice de boală, oricare ar fi durata perioadei de asigurare.

Prestații familiale

În Ungaria două alocații familiale sunt deschise persoanelor asigurate, în timp ce patru alocații familiale sunt universale. Ajutorul pentru naștere ca și prima de educație sunt acordate persoanelor asigurate, în timp ce alocațiile familiale, ajutorul pentru îngrijirea copilului, alocațiile de educație și alocațiile de maternitate sunt prestații universale.

Ajutorul de naștere este dat persoanei care în cursul a doi ani anteriori, a fost asigurată 180 de zile și care a născut în cursul perioadei de asigurare sau în decurs de 42 de zile ce urmează expirării perioadei de asigurare. Ajutorul de naștere este acordat 168 zile, este de 70% din remunerația zilnică medie și nu are limită superioară. Este supusă impozitării și plății contribuțiilor asigurării de pensie și durata acordării acesteia este considerată ca durată de vechime în serviciu pentru pensie.

Părintele asigurat, după expirarea perioadei în care are dreptul la ajutorul de naștere, are dreptul la prima de îngrijire a copilului (gyed) până ce copilul a împlinit 2 ani. Quantumul acesteia se ridică la 70% din remunerația medie pe zi calendaristică, dar nu mai mult de dublul salariului minim lunar (actualmente 91700 Ft). Prima este supusă impozitării și plății contribuțiilor pentru asigurarea de pensie și durata acesteia constituie vechime în muncă pentru pensie.

Statul acordă o alocație familială lunară pentru cheltuielile de educație și școlarizare a copiilor. Este de 11000 Ft per copil. Ajutorul pentru îngrijirea copilului este dat de regulă până ce copilul împlinește 3 ani.

Alocațiile de educație sunt acordate familiilor cu trei sau mai mulți copii de vârstă mică, între 3 ani cel mai mic și până la 8 ani. Cererea pentru alocații familiale trebuie depusă în scris la direcțiile locale ale Trezoreriei ungare din comitate și serviciile locale competente în funcție de locul de domiciliu al solicitantului sau la angajatorul care are cel puțin 100 angajați, autorizat în acest sens.

În afară de aceasta, administrațiile locale pot acorda copilului avantaje sistematice, alocații suplimentare pentru protecția copilului și alocații speciale. Statula acordă un ajutor de început de viață pentru fiecare nou-născut (ceea ce se numește contul de economii bebe) care constă în circa 40000 Ft pe contul "Start" nominativ a cărui sumă plus dobinzi va putea fi accesată de copil la împlinirea vârstei de 18 ani.

Pensii

Este vorba de pensia de bătrânețe, de invaliditate, invaliditate din accident de muncă, pensia de urmaș, pensia de orfan.

În cadrul asigurării obligatorii de pensii, în Ungaria operează așa numitul sistem mixt care constă din 2 paliere.

Primul palier funcționează ca un serviciu *pay-as-you-go* și reprezintă o proporție de $\frac{3}{4}$. Palierul II este o schemă de pensie privată care operează pe principiul contribuțiilor capitalizate în cadrul unui sistem privat de pensii și reprezintă $\frac{1}{4}$.

Vârsta de pensionare este în general 62 de ani, atât la femei cât și la bărbați. Perioada minimă de asigurare este în cadrul palierului I, de 15 ani pentru pensia parțială și de 20 ani pentru pensia integrală. Nu este nici o perioadă minimă stabilită pentru palierul II.

Contribuția asiguraților în palierul I al asigurării sociale este de 8,5% iar pentru membrii schemei private de pensie este de 0,5%.

Persoanele asigurate au dreptul la *pensia de invaliditate* dacă:

1. au pierdut 67% din capacitatea de muncă ca urmare a deteriorării stării de sănătate datorită unei boli fizice sau mentale și nu se întrevede nici o îmbunătățire timp de un an
2. au îndeplinit anii de serviciu/asigurare necesari
3. nu lucrează în mod regulat sau au un salariu care este considerabil mai mic decât salariul avut înainte de invaliditate; perioada minimă de asigurare cerută este diferită în funcție de vârstă.

Persoanele invalide intră în trei categorii:

-grupa III de invaliditate, cei care au pierdut 67% din capacitatea de muncă dar nu sunt complet incapabili de muncă
-grupa II de invaliditate, cei care au pierdut 100% capacitatea de muncă, dar nu solicită îngrijire constantă de la ceilalți
-grupa I de invaliditate, cei care au pierdut 100% capacitatea de muncă, dar au nevoie de îngrijire constantă de la alte persoane

Oricine are soț/soție sau partener decedat care a îndeplinit perioada de asigurare necesară pentru pensia de bătrânețe sau pensia de invaliditate, sau care a decedat pensionar fiind, este îndreptățit la *pensia de urmaș*. Un partener este îndreptățit la pensia de urmaș numai dacă ea/el a conviețuit cel puțin 1 an fără întrerupere cu persoana respectivă și au avut un copil împreună, sau au conviețuit 10 ani fără întrerupere.

Un copil ai căror părinți au îndeplinit perioada de asigurare pentru pensia de bătrânețe sau invaliditate în momentul decesului este îndreptățit la *pensia de orfan*. Pensia de orfan, dacă au fost îndeplinite condițiile, este plătită din ziua decesului părintelui până la vârsta de 16 ani, sau dacă este la studii și pe perioada studiilor, dar numai până la 25 ani.

Condițiile pentru acordarea *pensiei de invaliditate din accidente* (de muncă sau boli profesionale) sunt identice cu cele de la pensia de invaliditate, dar trebuie să se precizeze clar că pierderea a 67% din capacitatea de muncă se datorează accidentelor de muncă sau bolilor profesionale

Părinții ai căror copii au murit după îndeplinirea perioadei necesare de asigurare pentru pensia de bătrânețe sau de invaliditate, sau au decedat ca fiind pensionari, sunt îndreptății la prestații parentale, dacă aceștia sunt invalizi în momentul decesului copilului sau au atins vârsta de 65 ani și au fost considerabil dependenți de copil cu un an înaintea decesului.

Din anul 2006 fiecare pensionar primește a-13-a pensie lunară egală 100% cu pensia avută (cu excepția pensiei temporare de urmaș)